

Jeg skal indfrænte mig hertil og skal paa Forhaand love, at jeg ikke skal lade mig bevege til at tage Ordet oftere i denne Sag. Hvad jeg har sagt, vil kunne læses i Tidenden, og det vil deraf ses, at jeg ikke har givet Anledning til en Del af de Udtalelser, der ere saaldne. Jeg skal kun bemærke, at dersom den Fordring, der stilles i dette Forslag, var en retlig Fordring, som var en Følge af de bestaaende retlige Forhold, behøvede vi ikke denne Lov. Det er Noget, der som saameget Andet af, hvad der er sagt under denne Diskussion, ikke er fuldstændig vel overveiet eller støtter sig til virkeligt Kjendskab til de bestaaende retlige Forhold.

Nasmussen: Jeg kan ikke forstaa, at det Foredrag, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Tang) holdt, i Grunden har med dette Forslag at gjøre. Dette Forslag gaar jo ud paa, at der skal ydes Erstatning til Brugeren for de Forbedringer, han har gjort paa Bygninger og Jord, naar han engang fratræder, men hvad det skulde have at gjøre med, at Nogen gifter sig i en yngre Alder, end det ærede Medlem ønsker, kan jeg ikke forstaa. Det ærede Medlem paralleliserer Indsiddere med dem, der bo i den Slags Huse, det ærede Medlem for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Dønnergaard) omtalte, og mente, det var ligegyldigt, enten de boede der eller i en Indsidderstue, men der er dog en hel Del Forskjel. Thi en Indsiddere kan arbejde for hjem, han vil, og tage den Løn, han kan faae, den være stor eller lille, hvorefter imod de Husmænd, her er Tale om — det har jeg godt Kjendskab til — ikke have det saa frit; de skulle arbejde for den Dagløn, Bedkommende vil give dem, og det ikke blot selv, men ogsaa deres Koner og Børn ere bundne dertil, og hvis de svigte, bliver Manden sat ud, og saa maa hele Familien rejse. Jeg veed ikke, hvorledes der heri kan findes nogen Parallel. Jeg ser ikke rettere, end at de Sidste maa være værre stillede end de Første. Saa sagde det ærede Medlem, at vi skulle have et mere abstrakt Syn, naar vi faae paa den Sag — ja, vi kunne jo se, saalangt vi vil og kan — han udtalte ogsaa, at de mere trængte til aandelig Føde. Jeg har ikke Noget imod at bevilge, hvad der er fornødent til Oplysnings Fremme, men jeg tror ogsaa, at Arbeidsmanden skal have legemlig Føde. Saa vi hen og vedtage et Forslag, hvorefter han ikke kan faae den legemlige Føde, han trenger til, tror jeg ikke, han duer meget til at virke for Samsundet i Almindelighed. Man maa gaa ud fra — man regne saa Arbeidsmanden saa lavt, man vil — hvad den Mand i sin Stilling har udrettet, hvorefter meget han gjennem det Arbejde, han mellem Aar og Dag udfører, bidrager til at opretholde Staten og hele Samsundet. Hvorledes vilde det gaa, hvis der ikke var Arbeidere? Hvad vilde f. Ex.

den større Besidder gjøre med sine store Eiendomme, naar han ikke kunde faae Nogen til at arbejde? Nei, det er Arbeidsklassen, som maa frembringe de Fordele, Bedkommende skulle have af deres Eiendomme. Derfor siger jeg, at jeg lægger stor Vægt paa og har overordentlig Agtelse for denne Stand, som har sin største Part i vor Velstand og i Alt, hvad der er her i Danmark. Derfor tror jeg ikke, at det ærede Medlem vil høre stor Tak for sit Foredrag ude blandt Husmandsstanden i Almindelighed. (En Stemme: Jo!) Det tror jeg neppe. Det ærede Medlem udtalte jo, at de bare væsentlig selv Skylden for deres daarlige Stilling, idet de gifte sig for tidlig og ikke havde Noget at leve af. Ja, maaske gjøre de det, idet de stole paa deres Arbeidskraft, det vil jeg indrømme, og naar Manden saa kan faae Arbejde, kan han ogsaa have sit Udkomme. Det er maaske mange Gange, at de yngre Mennesker ikke tænke paa, hvorledes de skulle stille deres Sager, før de faae Nogen at sørge for. Man siger jo for et gammelt Ord, at Angdom og Visdom følges ikke altid ad. Men naar først Bedkommende faar Foden under eget Bord, veed han, hvad han skal tage sig for for at staa opret i Samsundet. Derfor tror jeg ikke, det nytter at fremkomme med den Slags Argumenter, at de skulle vide, hvad de gjøre, naar de gifte sig, for det holder ikke Stik. Jeg tror ikke, de spørge, hverken sig selv eller Andre tilraads derom. Maaske nogle Enkelte ere saa forsigtige, men Flertallet i Almindelighed ikke. Nei, dette Forslag dreier sig jo kun om, at vedkommende Brugere af de smaa Lodder kunne faae en Erstatning af Cieren, naar de engang fratræde, for de Forbedringer, de have gjort, saavel paa Bygningerne som paa Jorden, og jeg kan ikke finde Andet, end at det er baade rimeligt og billigt. Jeg siger snarere, at dette Forslag efter min Mening forlanger meget for lidt. Jeg kunde ønske, at vi, som jeg udtalte før, kunde faae en Bestemmelse om, at Husene slet ikke maatte leies ud uden som Livsfæste. Det er mere betryggende. Jeg vil indrømme, at mangen Fæstter kan sidde paa ligesaa billige Vilkaar — vel at mærke, naar det er en human Gudsæier eller anden human Mand, som har overladt ham Huset til Brug — som den, der virkelig selv er Eier. Derhos paa Kjøbner jeg ogsaa dette Forslag, men det kan ikke afholde En fra den Lante, at, hvad man selv eier, dog alligevel er det Bedste, selv om det kun er en lille Plet, som kan være til Betyggelse paa den ene eller den anden Maade ikke alene for En selv, men ogsaa for hans Børn, saa de maaske kunde komme til at høste Frugten af hans Arbejde. Havde man naaet det, havde man dog gjort ikke saa lidt. Man kan jo altid gaa frem med smaa Skridt og behøver ikke at tage de store eller lange, men, som jeg udtalte før, jeg antager, at dette Forslag virkelig kan gjøre sin Nytte, om det end langtfra